

Informační kniha

TURECKÁ RIVIÉRA

Srdečně Vás
vítáme na

TURECKÉ RIVIÉŘE

Přejeme Vám příjemné prožití dovolené!

Obsah

Poznejte to nejlepší z Turecké riviéry	str. 4
Státní zřízení	str. 5
Historie	str. 5
Geografie	str. 6
Klimatické podmínky	str. 7
Hospodářství	str. 7
Flóra	str. 7
Fauna	str. 7
Obyvatelstvo	str. 7
Jazyky	str. 8
Kuchyně	str. 8
Pláže	str. 10
Časový posun	str. 11
Doprava	str. 11
Peníze	str. 13
Komunikace	str. 13
Kriminalita	str. 14
Důležitá telefonní čísla	str. 14
Sporty	str. 15
Zábava, noční život	str. 16
Restaurace	str. 16
Voda	str. 16
Kontakty na úřady	str. 16
Slovníček	str. 17
Zdravotní péče	str. 19
Nakupování	str. 20
Spropitné	str. 21
Elektrický proud	str. 21
Zajímavosti	str. 22
Zajímavá místa	str. 23

Poznejte to nejlepší z Turecké riviéry

Side

- pod názvem Side se skrývá nejen antické město se zachovalými stavbami, ale také jedno z nejluxusnějších a nejznámějších rekreačních míst v Turecku
- západně od města se nachází jedna z nejkrásnějších písčinych pláží Turecké riviéry

Středozemní pobřeží

- je pro své dlouhé písčiny pláže a neustálý sluneční svit nazýváno Turecká riviéra
- je chráněno pohořím Taurus, které zadržuje dešťové mraky a navíc tvoří malebnou kulisu proslulým plážím

Pamukkale

- výjimečný přírodní úkaz vápencových krasových kaskád s malebnými jezírky uhlíčité vody

Tavas – turecké koberce

- malá vska s proslulou výrobou tureckých ručně tkaných koberců, v níž je možné během jediné návštěvy vidět celý postup – od zpracování surovin až po hotová umělecká díla
- jsou považovány na nejkvalitnější koberce na světě

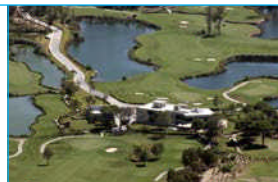

Turecké lázně

- jednou z nejpříjemnějších tureckých tradic jsou parní lázně hammam
- turecké lázně skýtají požitky nejen fyzický, ale i vizuální – jsou to většinou překrásně zdobené místnosti, v nichž je potěšením odpočívat
- po zahřátí těla následuje procedura drhnutí lufou a olivovým mýdlem, při níž se pokožka zbaví odumřelých buněk, po lázni následuje masáž zakončená relaxací

Belek – ráj pro golfisty

- V oblasti Belek se nachází 13 golfových hřišť, která jsou zasazena mezi piniové háje
- Pobřežní pás luxusních hotelů a hřišť je vyhledáván náročnými klienty z celé Evropy

Aspendos a Perge

- Aspendos je nejzachovalejší antický amfiteátr na světě, v němž se dodnes pořádají koncerty vážné hudby
- Perge – ruiny významného antického města, které svou monumentalitou a zachovalostí dodnes udivují návštěvníky z celé Evropy

Státní zřízení

Pluralitní republika s jednokomorovým parlamentem, výkonnou moc má prezident a vláda. Vznik státu: 29. 10. 1923.

Historie

Dějiny Turecka sahají až do starověku, avšak první prapředci Turků se na území dnešního Turecka objevili až roku 1071 n. l. po bitvě u Mantzikeru. Během následujících staletí vzniklo několik menších států, z nichž významnější vliv v Malé Asii měl jen Růmský sultanát pod vládou dynastie Seldžuků. Po jeho zániku okolo roku 1299 vznikla v severozápadní Anatolii Osmanská říše. Osman I. se stal prvním sultánem Osmanské říše, která jako muslimský stát započala s výboji do Evropy, Asie i Afriky. Sultán jako hlava Osmanské říše měl neomezenou (absolutní) moc. Až do 16. století byla Osmanská říše světovou velmocí.

Koncem 17. století začal pomalý úpadek říše, která nejprve ztratila část svého území ve prospěch Habsburků a následující roky přicházela o další. Po prohře v 1. světové válce v roce 1923 přeměnil Mustafa Kemal Atatürk říši na sekulární Tureckou republiku, kterou je dodnes. Pod vedením Atatürka prošlo Turecko řadou zásadních reforem, jež měly zemi modernizovat. Tou hlavní změnou ale byla vláda jediné strany. Až po roce 1945 se stát začal pomalu ubírat k demokracii a od 80. let i k liberalizaci hospodářství.

Geografie

Turecká republika leží na Maloasijském poloostrově na jihovýchodě Balkánského poloostrova. Turecko má rozlohu 774 815 km², od západu na východ měří víc než 1 600 kilometrů, od severu na jih 800 kilometrů. Tento stát leží jednak v Evropě, ale větší částí se rozprostírá na území jihozápadní Asie. Evropská a asijská část Turecka jsou od sebe odděleny mořskými úžinami Bospor a Dardanely, mezi kterými se nachází Marmarské moře. Pobřeží Turecka je dlouhé 8 333 km, na severu jsou břehy země omývány Černým mořem, na jihu Středozemním, na západě Egejským a Marmarským.

Nejvyšší horou Turecka je biblický Ararat (5 165 m), kde měl se svou archou přistát Noe po potopě světa. Nejdelší řekou Turecka je Kizilirmak (1 182 km) a největším jezerem je Van (3 738 km²).

Hlavním městem Turecka je Ankara. Největším a nejlidnatějším městem je s 18 miliony obyvateli Istanbul. Na evropské půdě sousedí Turecko s Bulharskem (269 km) a Řeckem (212 km), východní, asijskou hranici sdílí s Gruzií a Arménií (610 km), s Nachičevanskou autonomní oblastí, dále s Íránem (454 km), Irákem (331 km) a Sýrií (887 km).

Klimatické podmínky

Protože má Turecko moře i vysoká pohoří, klima se v různých částech země podstatně liší. V létě jsou na většině území Turecka vysoké teploty s malým množstvím srážek a v přímořských oblastech s vysokou vlhkostí vzduchu. Zimy bývají ale velmi kruté ve střední a východní části Turecka, kde teploty padají i k $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$. V přímořských oblastech jsou naopak zimy mírné a teploty neklesají ani k bodu mrazu.

Hospodářství

Hrubý domácí produkt tvoří z větší části služby, následně průmysl a z nemalé části i zemědělství. Z toho je důležitá produkce obilovin, ovoce, zeleniny, sezamových semínek, oliv, citrusů, lískových ořechů a čaje. Vyrábí a zpracovává se cukr, tabák, bavlna a opium. Pro oblast Anatólie je typický chov ovcí, koz, krav a významnější je ještě chov koní a oslů. Z průmyslové oblasti stojí za zmínku těžba černého a hnědého uhlí, zemního plynu, mědi, chromu, olova a uranu. Z Turecka se vyváží především potraviny, textil a kovy. Dováží se sem stroje, paliva nebo dopravní prostředky.

Flóra

Místní podnebí prospívá rostlinám, které by za jiných podmínek nepřežily. Na jihu Turecka se daří především olivovníkům, ibišku, vavříňům a palmám. Milovníky ovoce jistě potěší banánové a fíkové plantáže. Písečné pláže zastihují stovky pomerančovníků a sosnových lesů.

Fauna

V horách žijí medvědi, divoké kočky, kozy, srny, jeleni a různé druhy plazů, jako ještěrky, gekoni či zmije. Turecko je také domovem mnoha druhů ptáků, zejména sokolů a poštolek.

Obyvatelstvo

V Turecku žije přes 87 milionu obyvatel. Více než polovina lidí žije na venkově. Nej hustěji jsou osídleny oblasti západního pobřeží.

Jazyky

Úředním jazykem je turečtina. V letoviscích a ve městech se ve většině hotelů domluvíte anglicky, německy a rusky.

Kuchyně – jídla

Turecká kuchyně patří k nejlepším na světě. Každá oblast má vlastní tradiční speciality.

Typická jídla

Börek

Plněné listové těsto.

Börek peynirli

Plněné listové těsto s balkánským sýrem.

Midye dolmasi

Plněné mušle.

Iskembe

Dršťková polévka.

Mercimek corbasi

Čočková polévka.

Tavuk corbasi

Slepičí polévka.

Yaprak dolmasi

Plněné vinné listy.

Imam bayildi

Lilek plněný zeleninou.

Cacik

Salát z nastrohané salátové okurky, cibule a česneku.

Gözleme

Plněné těsto z mouky, vody a kvasnic.

Sigara böregi

Rolky plněné sýrem.

Pilic

Kuře.

Döner kebab

Tence nakrájené skopové nebo kuřecí maso grilované na otáčivém špízu.

Köfte

Kuličky z hovězího masa.

Cöp sis

Malé kousky masa na špízu.

Güvec

Jehněčí maso připravované na ohni se zeleninou.

Ciger

Grilovaná játra se zeleninou.

Enginar dolmasi

Plněný baklažán.

Patlican musakka

Baklažánový nákyp.

Pilav

Jídlo z rýže nebo obilovin s rozinkami.

Dolma

Nadívaná zelenina.

Helva

Zákusek z medu, cukru, mouky nebo krupice.

Lokmu

Na oleji pečené kuličky z kynutého těsta, máčené v sirupu.

Baklava

Listové pečivo obalené medem, plněné ořechy.

Dondurma

Zmrzlina.

Kuchyně – nápoje

Typické nápoje**Cay**

Čaj.

Elma cay

Jablečný čaj.

Kahve

Káva (turek).

Nescafe

Rozpustná káva.

Ayran

Mírně osolený jogurtový nápoj zředěný vodou.

Raki

Anýzová pálenka.

Bira

Pivo.

Sarap

Víno.

 Pláže**Ulas**

Ulas je písčaná pláž na jihozápadě Turecka, která se nachází 8 km jihovýchodním směrem od města Alanya. Měří na délku asi 150 metrů. Díky velmi mírnému vstupu do moře a dobré kvalitě vody sem jezdí poměrně vysoký počet návštěvníků.

Kadriye

Tato písčaná pláž v jihozápadní části Turecka leží u města Belek, konkrétně na okraji vesnice Belek, asi 4,6 km od centra. Jedná se o velkou pláž, která má na délku asi 500 metrů a pochlubit se může skvělou kvalitou vody. Kadriye Beach má mírně svažité vstup do moře a je přírodního typu, což je velkou předností, kterou ocení nejen rodiny s dětmi. Pobřeží je bez problémů dostupné.

Pláže v Side

Pláže v Side mají příjemnou kombinaci písku a kamínků. Kolem Side určitě navštivte západní pláž, která je unikátní svou délkou i čistotou. Křišťálové moře je v těchto místech poměrně mělké. Pokud preferujete soukromí, mohla by se vám líbit východní pláž. Není sice tak komfortní jako ta západní, leží ale v blízkosti zachovalých antických zřícenin.

Časový posun

O hodinu více než v ČR.

Doprava – taxi

Na kratší vzdálenosti se vyplatí využít pro přepravu vozy taxi. Ty jsou v Turecku označené žlutou barvou a nápisem TAKSI. Řidiči taxislužby v turistických centrech ne vždy zapínají taxametr, proto si cenu raději domluvíte dopředu.

Doprava – autobusy

Cestovat po okolí můžete místní dopravou, které se říká dolmuš. Jsou to menší autobusy či mikrobuses jedoucí po předem stanovené trase. Stavějí nejen na zastávkách, ale i mimo ně, nebo na mávnutí. Trasu poznáte podle cedule na předním skle. Hromadná městská doprava i dálkové autobusy mají již pevné ceny. Autobusy jsou nejrozšířenějším a nejoblíbenějším dopravním prostředkem v Turecku.

Doprava – pronájem automobilů

V destinaci si můžete vypůjčit i vůz. Doporučujeme předem konzultaci s vaším průvodcem. Jedině tak budete mít jistotu, že nenarazíte na podvodné prodejce. Cestovní kancelář má v místě smlouvy s partnerskými společnostmi. Pronajmout vůz si tak můžete u spolehlivé a mnohdy i levnější autopůjčovny. Vždy si pečlivě prostudujte smlouvu o pronájmu automobilu a informujte se o pojištění vozu. K vypůjčení auta je nutný mezinárodní řidičský průkaz, věk minimálně 21 let a alespoň roční praxe v řízení motorových vozidel.

Doprava – předpisy

Pokud plánujete řídit vůz, doporučujeme seznámit se s místními dopravními předpisy.

Níže příklad některých pravidel:

- Nejvyšší povolená rychlost v obci je 50 km/h.
- Nejvyšší povolená rychlost mimo obec je 90 km/h, na označených úsecích 110 km/h.
- Nejvyšší povolená rychlost na silnici pro motorová vozidla je 120 km/h.
- Nejvyšší povolená rychlost na dálnici je 120 km/h.
- Použití bezpečnostních pásů je povinné vždy a na všech sedadlech.
- Použití bezpečnostní přilby je povinné pro všechny motocyklisty.

Jinak jsou hlavní zásady jako v ČR – jezděte vpravo, předjíždějte vlevo a dávejte přednost zprava. Parkovacích míst je v turistických centrech dostatek, ale z 90 % jsou zpoplatněna.

Peníze – měna

Měnou je turecká lira (TL).

Peníze – směnárny, banky

Směnárny a banky

Peníze si můžete vyměnit už po příletu na letišti nebo v hotelových směnárnách, kde je ale nejméně výhodný kurz. Nejvýhodnější kurz najdete ve veřejných směnárnách, kde je možné měnit peníze bez poplatků. Tyto směnárny jsou otevřeny 7 dní v týdnu od 9.00 do 22.00 hodin, některé i déle. Dalším místem, kde můžete směnit peníze, jsou pošty (označeny PTT) a banky. Banky jsou otevřeny pouze od pondělí do pátku od 9.00 do 12.30 a od 13.30 do 17.00 hodin. Zpětná směna, například na eura, není výhodná. Peníze si vyměňujte raději po menších částkách. V turistických oblastech tureckou měnu často ani potřebovat nebudete.

Bankomaty

V turistických oblastech se běžně nacházejí bankomaty, které vydávají tureckou měnu (TL), ale i bankomaty, z nichž si můžete vybírat v eurech či dolarech.

Komunikace – pošta

Na poštu narazíte v místech, kde jsou i obchody. Je označena nápisem Post nebo PTT. Dopisy a pohlednice můžete odeslat i z hotelové recepce či vhodit do poštovních schránek.

Komunikace – telefonování

Pro mezinárodní hovory použijte předvolbu pro Českou republiku +420, pro Slovenskou republiku +421. O cenách se informujte u vašeho mobilního operátora.

Komunikace – internet

V Turecku najdete internetové kavárny na každém rohu. Většina hotelů má WiFi síť. Může se stát, že některé stránky budou blokovány.

Kriminalita – krádeže

Nikde se nelze vyhnout drobné kriminalitě. Budte opatrní na své věci, zvláště na rušnějších místech. Raději nenechávejte cenné věci v autě a nenoste je s sebou ani na pláž. Ve většině hotelů je možné využít trezor. Pokud se vám cokoliv ztratí, ptejte se nejdříve na recepci hotelu. Poté nahlaste ztrátu na policii. Abyste mohli požadovat náhradu po pojišťovně, je nutné nechat sepsat do 24 hodin policejní protokol.

Kriminalita – trezory

Hotel nezodpovídá za peníze, cenné předměty a další osobní věci volně uložené v pokoji. Ani pojišťovna nehradí ztrátu peněz, šperků, šeků a jiných cenných předmětů. Pokud si chcete cokoliv bezpečně uložit, využijte bezpečnostní trezor. Na recepci vám ho zajistí.

Kriminalita – zavazadla

Poškození zavazadla v průběhu přepravy řešte s leteckou společností. Stejně postupujte, pokud se vám nezdá jeho obsah. Škodu musíte ohlásit nejpozději do 7 dnů, v opačném případě je náhrada škody vyloučena.

Důležitá telefonní čísla

První pomoc: 112.

Policie: 155.

Hasiči: 110.

Sporty

Golf

Turecko, a zejména okolí Beleku, si dnes oblíbila většina golfistů a považuje ho za jednu z nejoblíbenějších golfových destinací – 11 golfových klubů a 15 profesionálních hřišť u nekonečně dlouhých písčinych pláží, křišťálově čistého moře a stále zelených piniových lesů dělají z Turecka ráj pro profesionální hráče i golfové začátečníky.

Plachtění a jachting

Objevujte středomořské pobřeží na lodi. Uvidíte kouzelné zátoky a zálivy i malebné turecké přístavy. Za návštěvu určitě stojí Izmir, Cesme, Kusadasi, Bodrum, Marmaris, Fethiya a Antalya.

Potápění

Potápění je možné jen ve vybraných oblastech. Tam, kde pod hladinou moře zůstaly po staletí historické památky, je potápění zakázáno. Doporučujeme prozkoumat podvodní svět v okolí středozemního letoviska Kas. Mnoho potápěčských obchodů najdete v Kasu a Bodrumu, kde je i několik potápěčských škol.

Plavání

Vyzkoušejte koupání u nádherných pláží podél středozemního pobřeží. Ty nejkrásnější jsou v letoviscích Isuz, Patara a Ölüdeniz.

Zábava, noční život

V letoviscích podél Středozemního moře nebudete mít problém najít diskotéku nebo taneční klub. Během letních nocí můžete tančit a bavit se až do ranních hodin.

Restaurace

Restaurace všech kategorií jsou po celém Turecku. V každé oblasti se můžete těšit na vynikající speciality.

Voda

Voda z vodovodní sítě není vhodná k pití. Doporučujeme zakoupit balenou vodu v obchodech.

Kontakty na úřady

Velvyslanectví České republiky

Kaptanpasa Sok. No.: 15
G.O.P., Ankara
tel.: +90 312 405 61 39
fax: +90 312 446 30 84
e-mail: ankara@embassy.mzv.cz
web: www.mzv.cz/ankara
nouzová linka: +90 532 375 13 87

Generální konzulát České republiky

Abdi İpekci Cad. 71
Harbiye mah.,
34367 Şişli/Istanbul
(Řidičům taxislužby je dobré uvést, že místo se nachází nad parkem Maçka („Maçka parkı üstü“), nebo poměrně nově vybudovaný hotel The St. Regis Istanbul.)
tel.: +90 212 368 8034 / 368 8035
e-mail: istanbul@embassy.mzv.cz
nouzová linka: +90 533 257 3880

Velvyslanectví Slovenské republiky

Atatürk Bulvari
06692 Ankara
tel.: +90 312 467 50 75/6
fax: +90 312 468 26 89
e-mail: emb.ankara@mzv.sk
web: www.mzv.sk/ankara

Generální konzulát Slovenské republiky

Krizantem Sokak N.: 1
34330 Levent, Istanbul
tel.: +90 212 317 94 30/1
fax: +90 212 317 94 29

AZ Slovníček

Turecká písmena se vyslovují téměř stejně jako v češtině, přehlasované ö a ü má výslovnost jako v němčině. Rozdílná výslovnost je pouze u některých písmen, například: c [dž], c [č], j [ž], y [j], s [š], měkké i bez tečky se čte jako tvrdé y, naproti tomu g s háčkem se nevyslovuje nebo prodlužuje předchozí samohlásku. Přízvuk bývá v turečtině na poslední slabice.

Turecky	Česky
Merhaba	Ahoj
Günaydin	Dobré ráno
Iyi günler	Dobry den
Iyi aksamlar	Dobry večer
Iyi geceler	Dobrou noc
Saat kac?	Kolik je hodin?
Saat bir	Jedna hodina
Gün	Den
Hafta	Týden
Ay	Měsíc
Yil	Rok
Görüsürüz	Na shledanou / Uvidíme se
Allaha ismarladik	Na shledanou (říká, kdo odchází)
Güle güle	Na shledanou (ten, kdo zůstává; odpověď)
Nasilsiniz?	Jak se máte?
Tamam	Dobře
Cok iyiyim	Velmi dobře
Iyiyim, sagol	Dobře, děkuji
Tessekür ederim	Děkuji
Siz nasilsiniz?	A vy, jak se máte?

Turecky	Česky
Memnun oldum	Těší mě
Adiniz ne?	Jak se jmenujete?
Adim.....	Jmenuji se.....
Dün	Včera
Bugün	Dnes
Yarin	Zítřka
Obür Gün	Pozitíř
Sabah	Ráno
Ögle	Poledne
Gece	Noc
Evet	Ano
Hayir	Ne
Lütfen	Prosím
Ne?	Co?
Nasil?	Jak?
Nerede?	Kam?
Nicin?	Proč?
Ne kadar?	Kolik?
Bu nedir?	Co to je?
Kim?	Kdo?
Hangisi?	Který?

Dny v týdnu

Turecky	Česky
Pazartesi	Pondělí
Sali	Úterý
Carsamba	Středa
Persembe	Čtvrtek

Turecky	Česky
Cuma	Pátek
Cumartesi	Sobota
Pazar	Neděle

Roční období

Turecky	Česky
Ilkbahar	Jaro
Yaz	Léto

Turecky	Česky
Sonbahar	Podzim
Kis	Zima

V restauraci

Turecky	Česky
Afiyet olsun	Dobrou chuť
Serefe	Na zdraví
Hesap, lütfen	Účet, prosím
Yemek	Jídlo
Kahvalti	Snídaně

Turecky	Česky
Ögle yemegi	Oběd
Aksam yemegi	Večeře
Lokanta	Restaurace
Pastane	Cukrárna
Bahsis	Spropitné

V hotelu

Turecky	Česky
Otel	Hotel
Oda	Pokoj
Carsaf	Prostěradlo
Yatak	Postel
Yastik	Polštář

Turecky	Česky
Battaniye	Deka
Dus	Sprcha
Sabun	Mýdlo
Havlu	Ručník
Anahtar	Klíč

Ve městě

Turecky	Česky
Eski	Staré
Iyi	Dobré
Daha iyi	Lepší
Ucuz	Laciné
Erken	Brzo
Ilk	První
Zor	Těžké
Dolu	Plné
Temiz	Čisté
Acik	Otevřené
Tren	Vlak
Araba	Auto

Turecky	Česky
Yeni	Nové
Kötü	Špatné
Daha Kötü	Horší
Pahali	Drahé
Gec	Pozdě
Son	Poslední
Kolay	Lehké
Bos	Prázdné
Kapali	Zavřené
Kirli	Špinavé
Bardak	Sklenice

Číslovky

Turecky	Česky
Sifir	Nula
Bir	Jeden
Iki	Dva, dvě
Üc	Tři
Dört	Čtyři

Turecky	Česky
Bes	Pět
Alti	Šest
Yedi	Sedm
Sekiz	Osm

Zdravotní péče

Lékařská péče

Pokud jste si prostřednictvím cestovní kanceláře uzavřeli cestovní pojištění u ERV pojišťovny, a. s., kontaktujte v případě zdravotních obtíží vašeho průvodce nebo linku asistenční služby EuroAlarm Asistence. Linka je vám k dispozici 24 hodin denně na telefonním čísle +420 221 860 606. Pečlivě si uschovejte veškerá potvrzení od lékaře. Na základě podmínek sjednaných ve smlouvě vám po návratu pojišťovna náklady spojené s ošetřením uhradí. Pokud máte cestovní pojištění uzavřené u jiné cestovní pojišťovny, postupujte dle jejích pokynů.

Lékárny

Lékárny jsou otevřené od pondělí do soboty od 9.00 do 20.00 hodin.

Nakupování – suvenýry

Koberce

Překrásné turecké koberce jsou vyráběny ručně a vázány dvojitými uzly. Ty nejvzácnější jsou z pravého hedvábí. Turecké koberce ale nepatří nikdy na zem, nýbrž zdobí zedř. Dnešní koberce jsou zhotovovány z různých materiálů (hedvábí, vlna, bavlna) a liší se od sebe pestrostí vzorů i kvalitou zhotovení. Cenu koberce určuje jeho stáří, výjimečnost vzorů, kvalita použitého materiálu a barviva, jakož i těsnost vazby.

Keramika, porcelán

Počátky výroby keramiky a keramických dlaždic spadají do období příchodu Seldžuků. Teprve ve 20. století prošla celá výroba modernizací. Dnes patří keramika a porcelán z Kütahye k nejžádanějšímu zboží z celého Turecka.

Kov, měděné a mosazné zboží, dřevo

Na některých tržnicích najdete pěkné tepané džbány na vodu, čajové konvice, džezvy na přípravu turecké kávy, lampy, svícný, samovary, tepané talíře a mísy různých velikostí. Pokud chcete do takovýchto měděných nádob ukládat potraviny, musí být uvnitř pocínované. Pravé turecké výrobky se od dovozových poznají podle charakteristického znaku osmanských sultánů. Dalšími typickými suvenýry jsou jemné dřevorezby, vykládaná pouzdra na cigarety, šachovnice a tavla – desky na vrhcáby.

Šperky, zlato, stříbro, onyx

V Turecku je zlatníků a klenotníků celá řada. Pravé šperky a zlato doporučujeme nakupovat jen v obchodech s příslušným certifikátem. Zlaté a stříbrné výrobky by měly mít punc ryzosti. Z onyxu, resp. z alabastru, se vyrábějí popelníky, vázy, šachové sady, misky, kalíšky na vejce i samotná ozdobná vejce.

Nakupování – obchody

V turistických střediscích mají obchody otevřeno každý den od 9.00 do 23.00 hodin, v hlavní sezoně i déle. Kromě marketů jsou ceny zpravidla smluvní a je možné platit eury či dolary. Kreditní karty přijímá většina obchodů.

Nakupování – trhy

Páteří tureckého obchodu jsou bazary, kde seženete vše – od koření přes suvenýry až po oblečení. Většinou se nacházejí v každém velkém turistickém centru.

Spropitné

V Turecku je v cestovním ruchu obvyklé dávat spropitné téměř vždy a všude – klient tím vyjadřuje svou (ne)spokojenost s poskytnutými službami. Spropitné (bakšiš) se obvykle nechává v restauracích, a to ve výši zhruba 10 % z celkového účtu. Drobné se dávají i hotelovým nosičům (asi 1 € za každé zavazadlo), pokojským (okolo 5 € za celý týden) a masérům v tureckých lázních (kolem 2 €). V mnoha tureckých hotelech, převážně typu „all inclusive“ jsou v restauracích a na recepcích umístěny speciální označené boxy (TIPS) na spropitné pro tamní personál.

Elektrický proud

Norma je 220 V / 50 Hz. Zástrčky jsou dvoukolíkové, proto je možné, že budete potřebovat adaptér.

Zajímavosti

Státní svátky

1. leden – Nový rok

23. duben – Den národní svrchovanosti a Den dětí

Výročí prvního zasedání tureckého Národního shromáždění v r. 1920 je také dětským dnem, kdy se pro děti pořádají různé akce.

19. květen – Den sportu a mládeže

Výročí narození prvního tureckého prezidenta Atatürka (1881), pořádají se nejrůznější sportovní a kulturní akce.

30. srpen – Den velkého vítězství

Výročí vítězství republikánských vojsk nad řeckými okupanty u Dumlupinaru během války o nezávislost Turecka r. 1922.

29. říjen – Den republiky

Výročí Atatürkova vyhlášení republiky v roce 1923.

10. listopad – Výročí Atatürkova úmrtí

Přesně v 9.05 h se v celé zemi zastaví na jednu minutu život, celé Turecko si připomíná ztrátu velkého státníka (+1938).

Náboženské svátky

Ramazan

Svatý měsíc (ramadán) – 9. měsíc islámského kalendáře znamená měsíc půstu. Každý věřící muslim by se měl od svítání do soumraku zdržet konzumace jídla, pití, kouření a smyslových požitků. Výjimka se vztahuje na děti, těhotné ženy, nemocné a staré lidi. Dvacátý sedmý den ramadánu přichází „Rozhodující noc“ (KADIR GECESI), kdy byl Mohamedovi poprvé zvěstován Korán. Touto nocí se završuje období půstu.

V turistických oblastech Turecka se život během ramadánu významně nemění.

Seker Bayrami

„Cukrová slavnost“ (Sladký svátek, nazývaný také Ramazan Bayrami) – jde o třídní tradiční oslavu konce ramadánu. Svůj název získala podle dětí, které chodí po domech a dostávají sladké pamlsky. V tuto dobu se rodiny navštěvují a lidé se vzájemně obdarovávají.

Kurban Bayrami

„Slavnost obětování“ je nejvýznamnější událostí muslimského roku. Svátek připomíná událost, kdy na hoře Moria chtěl Ibrahim obětovat svého syna Ismaela (viz biblický příběh o Abrahámovi a Izákovi). Každá rodina, která si to může dovolit, koupí ovci či jehně a zvíře je první den svátku obětováno. Část masa a kůže věnuje chudým nebo charitě. Oslavy tohoto svátku trvají obvykle čtyři až pět dní.

Zajímavá místa

Antalya

Město Antalya je hlavním střediskem Turecké riviéry a je zároveň branou do historicky zajímavých míst starověku, jakými jsou Termessos, Perge, Aspendos a Side. Město se rozkládá v Antalyjském zálivu u pobřeží Středoziemního moře.

Původně antické město Attaleia založil v roce 158 př. n. l. pergamonský král Attalos II. a jeho nástupce, Attalos III., ho věnoval Římanům. Za vlády císaře Hadriána zde bylo vybudováno mnoho paláců, chrámů a celé městské opevnění. Nejznámější stavbou z tohoto období je tzv. Hadriánova brána, vybudovaná k počtě císaři při jeho návštěvě. Později město od Římanů převzali Byzantinci, ve 13. století přešlo do rukou seldžuckých Turků z Konye, kteří jej přejmenovali a vybudovali zde důležitý přístav. Po rozpadu jejich říše se Antalya stala střediskem knížectví.

Nejzajímavější částí Antalye je staré město Kaleici, jehož centrum tvoří náměstí Cumhuriyet Meydani (náměstí Republiky) s Atatürkovou jezdeckou sochou. Velmi impozantní stavbou starého města je žlábkovaný Yivli Minare (Flétnový minaret) z roku 1212. Mešita patřící k tomuto minaretu již zanikla.

V blízkosti městského parku zaujme minaret Kesik Minare (Useknutý minaret), který upoutá chybějící horní částí. Další pozoruhodnou mešitu, Tekeli Mehmed Pasa Camii, naleznete vedle kamenné Hodinové věže (Saat Kulesi). Za zmínku stojí i věž Hidirlik Kulesi, postavená v 1. století našeho letopočtu, vysoká 18 metrů, původně sloužící jako maják a součást opevnění.

Máte chuť na návštěvu muzea? Pak jste tu správně. Na západ od centra leží Městské muzeum a je jedním z nejlepších v zemi. Představuje sbírky z doby kamenné, bronzové, římské a osmanské. Od Yivli Minare je vzdáleno cca 2 km, jezdí sem městská tramvaj.

Side

Podle místní legendy si místo vybrali sami Kleopatra a Marcus Antonius pro své romantické schůzky. Kdysi toto město bývalo malou rybářskou osadou, obklopenou liduprázdnými písčnými plážemi.

Zakladateli města byli Řekové. Ve 2. a 3. století n. l. hrál důležitou roli místní přístav. Bohatství města pocházelo především z pirátských lupů a obchodu s otroky. V byzantském období se zde vybudovalo několik nových křesťanských chrámů, ale město postupně upadalo, až v 9. století úplně zaniklo. Turečtí rybáři se zde usídlili opět až na počátku 20. století.

Místní antické divadlo patřilo k největším v celé oblasti, původně mohlo pojmout 15 000 diváků ve 49 řadách. Postaveno bylo v helénském období, později jej rozšířili Římané. Naproti divadlu lze spatřit zbytky agory, kde probíhaly trhy s otroky. Sedm metrů vysoké haly s dvaceti pěti sloupy zaštilily četné obchody a lázně. Uprostřed všemu dominoval chrám Tyché (bohyň štěstí).

Nově vybudovaný tamní přístav stojí na antických troskách. U něj se nachází pozůstatky Apollonova a Artemidina chrámu z 2. století n. l. Některé ze zchovalých sloupů nechala opětovně vztyčit jistá americká turistka na památku svého manžela, se kterým ruiny mnohokrát navštívila. V okolí těchto ruin postavili Byzantinci ohromnou baziliku, která je i dnes z větší části zachovalá.

Manavgat

Asi 10 km východně od města Side leží nové, moderní město Manavgat. Turisté ho vyhledávají hlavně kvůli známému tržišti. Celá oblast od Antalye po Alanyi je totiž velmi úrodná, pěstuje se zde kromě zeleniny převážně bavlna, citrusy a banány.

Manavgatem protéká stejnojmenná řeka, která pramení v pohoří Taurus. Řece se pro její barvu vody říká „smaragdová“ nebo „zelená“. Velkým lákadlem pro turisty je plavba k Manavgatským vodopádům. Nejsou sice příliš vysoké, ale udivují spíše svou mohutností.

Alanya

Kdysi to bývalo městečko malé, nepříliš atraktivní. Zemědělství a rybolov tady v 60. letech 20. století nahradil cestovní ruch, a tak je dnes město známé jako jedno z nejvyhlášenějších turistických letovisek. V jeho okolí rozprostírají největší turecké banánové plantáže.

Na nejvyšším bodě nad městem se nachází nejzajímavější historické místo Alanye – pevnost Kale. Její součástí je tzv. vnitřní hrad, dvě cisterny na vodu z římského období, ruiny byzantského kostela a seldžuckého karavanseráje. Nachází se zde také mešita Süleymaniye a mauzoleum Aksebe.

Stavba, kterou nikdo nepřehlédne a která se tyčí nad přístavem, nese jméno Červená věž – Kizil Kule – a byla postavena roku 1226. V současnosti je po rekonstrukci a vnitřní prostory patří etnografické sbírce. Na cimbuří věže je nutné vyšlapat 78 schodů a odměnou je krásný výhled na přístav a město.

K atrakcím města patří jeskyně Damlatas nacházející se nedaleko od známé Kleopatřiny pláže. Krápníkové jeskyně s vnitřní 95procentní vlhkostí a vysokou teplotou se využívají k léčebným pobytům pro astmatiky.

Nejznámější a nejkrásnější pláž v Alanyi se nazývá Kleopatřina pláž. Podle místní legendy dal na tuto pláž sám Marcus Antonius dovézt egyptský písek. A důvod? Aby si tu Kleopatra připadala jako doma.

Aspendos

Největším magnetem města je antické divadlo. Za jeho stavbu vděčíme Římanům – vzniklo ve 2. století n. l. Stavba nese znaky tzv. římského divadla a byla schopna pojmout až 20 000 diváků. Kamenné jeviště kdysi zdobily mramorové desky, vlysy a sochy, z nichž se zachoval jen reliéf boha Dionýsa (Bakcha), tehdejšího patrona divadla. Hlediště je rozděleno na dvě části: ve spodní sedávala tehdejší honorace, v horní části lid.

Tehdejšími vstupenkami do divadla byly keramické žetony. Kdo šel na komedii, měl na žetonu symbolickou tvář s úsměvem, kdo na satiru, měl tam úšklebek. Jejich ukázkou je možné spatřit v místním muzeu. V Aspendu jsou dále k vidění ruiny starověkého města, zbytky velké agory, baziliky (původně dlouhé 80 metrů), polokruhový oltář v odeonu a stadion. Na sever od města leží zbytky vodních věží (nádrží na vodu) a segmenty akvaduktu, který přiváděl do města vodu ze vzdálenosti až 30 km.

Jižně od města stojí za vidění Seldžucký most. V době největší slávy města měřil až 18 m a bez problémů pod ním proplouvaly i námořní lodě. Řeka se ale časem zanášela pískem, most postupně chátral a jeho oblouky se zřítily do vody. Když potřebovali Turci přes řeku přejíždět, spravili si spadlé oblouky. Využili k tomu ale nejkratší vzdálenost, takže cesta, která dnes přes most vede, je poněkud křivá.

Perge

V Perge vznikla jedna z nejstarších křesťanských komunit v Malé Asii. Šlo o výsledek první misijní cesty apoštola Pavla. Město se stalo v 5. století n. l. dokonce sídlem biskupa. Za Byzantinců začalo upadat, ale dodnes se vedou spory, zda to bylo způsobeno zemětřesením, arabskými nájezdy, nebo odlivem obyvatel.

Ve městě se nachází velice zachovalý stadion ve tvaru písmene U – je dlouhý 234 m a široký 34 m. Do hlediště se vešlo 12 000 diváků. Část stadionu se využívala pro gladiátorské hry. Do města se vcházelo římskou bránou, zdobenou krásnými vlysy. Náměstí za ní ohraničovaly lázně, agora a jižní brána v helénském slohu s vysokými kulatými věžemi. V městských lázních je dodnes vidět systém vytápění, přívodu a ohřevu vody, stejně jako jednotlivá lázeňská oddělení. V ulicích lze spatřit důmyslný kanalizační systém – městem protékala voda, která zvlhčovala a ochlazovala horký vzduch v ulicích.

Perge uchvátí nekonečným množstvím památek starých stovky let. Chcete-li mít krásné město s mramorovými kolonádami jako na dlani, vyšlápněte na vrchol blízkého kopce.

Pamukkale a Hierapolis

Pamukkale

Sněhobílé vápencové kaskádovité terasy s modrými jezírky můžeme bez ostychu nazvat jedním ze zázraků přírody. Příroda je vytváří 14 tisíc let a vznikly působením stékající minerální vody, která se usazuje na skále.

Pamukkale leží ve vnitrozemí 14 km od města Denizli nad údolím řeky Menderes. Nachází se zde velké množství termálních pramenů, protože jde o místo tektonického zlomu.

Hierapolis

V sousedství vápencových teras vzniklo ve 2. století př. n. l. město Hierapolis. Město se proslavilo jako lázeňské centrum a vzkvétalo za vlády Římanů a Byzantinců. Pravidelně se opakující zemětřesení nakonec donutila obyvatele z Hierapole odejít.

Nekropole (pohřebiště) v Hierapoli je druhá největší v Anatólii. V současnosti čítá na 1200 hrobů, ale odkrývají se stále nové. Nekropolí se dojde až k budově bývalých římských lázní. Budova vznikla ve 3. století n. l. jako lázně, ale o století později, když se křesťanství stalo státním náboženstvím, byla přestavěna na kostel. Za touto stavbou je vidět monumentální Domiciánova brána z 1. století n. l., kterou se vstupovalo do města. V tomto místě začínaly hradby a také hlavní, tzv. sloupová ulice vedoucí k divadlu a k Byzantské bráně ze 6. století n. l., kdy bylo nutno chránit město proti arabským nájezdům.

Blízko Archeologického muzea v Hierapoli je polorozpadlý byzantský kostel a trosky Apollonova chrámu. Do něj chodili kněží, tak jako v Delfách, za věštyní, která čerpala inspiraci z přilehlého pramene, z něhož stoupaly toxické výpary. Zbytky byzantského kostela údajně stojí na místě umučení apoštola sv. Filipa, jehož památce měl být kostel původně zasvěcen.

Efes

Každému, kdo vstoupí do tohoto města, musí být jasné, že má před sebou nejzachovalejší a nejpůsobivější antické město z celého Turecka. Jedna z legend říká, že město založily Amazonky. Při svém největším rozkvětu, kdy bylo součástí římské provincie Asie, mělo dle odhadů na 250 tisíc obyvatel. Třetinu z nich tvořili otroci. Celkem byla postavena čtyři města se jménem Efesos – aby v tom byl pořádek, jsou dnes označena čísla. Důvodem změny polohy města byl posun k ustupujícímu moři kvůli přístavu, bez kterého by nešlo obchodovat.

Artemidin chrám v Efesu

Na místě dnešní ruiny slavného chrámu stálo mnoho svatýň zasvěcených bohyni Kybele (anatolská bohyně plodnosti), později bohyni Artemis (bohyně lovu). Chrámy byly devětkrát zničeny a znovu vystavěny. Předposlední z chrámů byl po celé Anatolii, Řecku a přilehlých oblastech známý svou velikostí a nádherou, na jeho výzdobě se podíleli nejpřednější umělci té doby. Chrám roku 356 př. n. l. zapálil jistý Hérostratos, který se takto chtěl zapsat do dějin. Devátý chrám stál na základech předchozího, měl stejnou velikost, ale byl větší o třináctistupňové schodiště, které se k chrámu sbíhalo ze všech stran.

Jeskyně sedmispáčů

Nedaleko od Efesu se nalézá tzv. Jeskyně sedmispáčů, kde byly objeveny křesťanské nápisy z 1. století n. l. Patří tak k nejstarším zprávám o křesťanství vůbec. Legenda o tomto místě praví, že zde našlo útočiště sedm mudrců, kteří žili za císaře Decia a byli pro svou křesťanskou víru pronásledováni římskými vojáky. Mudrci unikli, schovali se v této jeskyni a spali tak dlouho, až se probudili za vlády císaře Konstantina, který dal plnou volnost jejich náboženskému vyznání.

Trója

Ruiny starodávné Tróje (Truva) sice nedosahují takové slávy jako ty v Efesu, ale nikdo, kdo četl Homérovu Iliadu či Odysseu nebo slyšel o trojské válce, by si tamní atmosféru neměl nechat ujít. Archeologický výzkum v Tróji odhalil devět starodávných měst postavených na sobě, z nichž první pochází z období tří tisíc let před naším letopočtem. Kvůli neblahým událostem město postupně zaniklo. Tróju proslavil hrdinský epos Ilias od Homéra, jenž se odehrává v průběhu desetileté trojské války.

Bodrum

Známé turistické letovisko leží v egejské oblasti na severní straně stejnojmenného zálivu na jihu členitého Bodrumského poloostrova. Jedná se o velmi kosmopolitní místo, které má v současnosti několik přístavů. Že tu ucítíte vůni mandarinek, není náhoda – Bodrum je střediskem ovocnářského kraje a právě tyto citrusy tu vítězí.

Dříve antické město se rozkládalo na malé vyvýšenině nad mořem. Na západě ho uzavírala brána, za níž bylo postaveno proslulé Mausóleion, hrobka kárského krále Mausóla (asi 376–353 př. n. l.), podle které se všechny pozdější velkolepé hrobky začaly nazývat. mauzolea Mausóleion bylo zahrnuto řeckým historikem Pliniem mezi sedm divů antického světa. Stavba,

pokrytá bílým mramorem, byla údajně vysoká 55 m. Mausóleion bylo zničeno zemětřesením ve 13. století a jeho materiál využili johanité ke stavbě svého hradu.

A právě hrad svatého Petra dnes tvoří dominantu města. Hrad zůstal dodnes de facto neporušený a sloužil (ne vždy s úspěchem) až do konce 1. světové války k obraně Bodrumu. Jednotlivé věže byly vybudovány rytíři a pojmenovány podle italské, francouzské, anglické a německé odnože johanitského řádu. Dnes je v hradu umístěno Muzeum podmořské archeologie.

Kappadokie

Kappadokie (z asyrského slova Katpatuka, znamená v překladu „Země krásných koní“) patří mezi nejpozoruhodnější oblasti Malé Asie. Jde o území ohraničené městy Kayseri na východě, Aksaray na západě a Nigde na jihu. Dnes se jedná o jednu z turisticky nejnavštěvovanějších oblastí v Turecku. Kappadokie má poměrně zvláštní podobu, za kterou mohou zemětřesení. Opakovaná zemětřesení a působení deště a mrazu vedly k popraskání a postupnému odnosu tvrdých svrchních vrstev tvořených utuhlou lávou. Místní vulkanická půda je velmi úrodná, a tak Kappadokie patří mezi přední turecké zemědělské oblasti.

Ve 4. století se zde usídlili první křesťané. S jejich příchodem začaly v krajině vznikat kostelíky, poustevny a obydlí vyhloubená do skal. Pod každou zdejší vesnicí se dodnes nacházejí podzemní komplexy o několika poschodích, kam se kdysi v dobách ohrožení mohly skrýt tisíce lidí. Zajímavé jsou v Kappadokii zvláště oblasti: zvláště údolí Göreme a skalní chrámy v oblasti Ürgüp, Avanos, Nevsehir, dále podzemní města Derinkuyu a Kaymakli a také oblast kaňonu Ihlara u Aksaray.

Istanbul

Ne každé město se může pochlubit tím, že stojí na dvou kontinentech. Istanbul ano! Je protnutý Bosporskou úžinou a charakteristický množstvím kopolí a minaretů. Jeho historie sahá až do nejstarších dob, nejdříve byl Byzantiem, později Konstantinopolí, hlavním městem východořímské říše. Již jako Istanbul byl hlavním městem Osmanské říše, a přestože se roku 1923 stala hlavním městem Turecké republiky Ankara, Istanbul je dodnes kulturní a obchodní křižovatkou země.

Pro turisty je zajímavější část evropská, kde je historické centrum a kde je také většina významných památek – Modrá mešita, Haghia Sophia, Velký bazar (Kapali Carsi), Hipodrom, palác Topkapi s harémem, mešita Süleymana Nádherného (Süleymaniye Camii), palác

Dolmabahce či Jerebatanské cisterny. Koho přece jen zláká k návštěvě asijská část, určitě nebude zklamán. Najde tu třeba Galatskou věž, krásné mešity nebo malebné osmanské letní vilky (yalı), postavené v 18. a v 19. století.